

Negativní vývoj v zahraničí oslabuje český průmysl

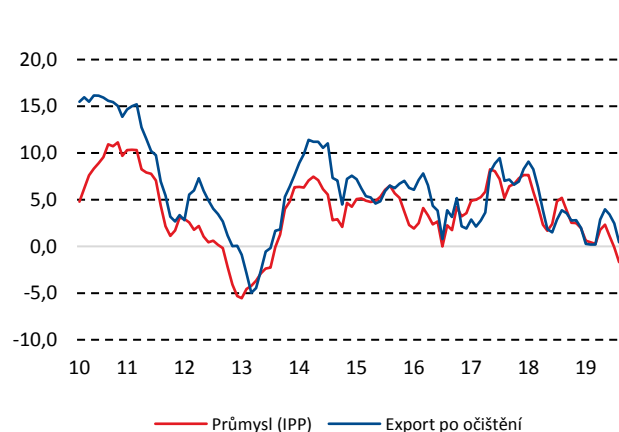
Průmyslová produkce i české exporty v říjnu shodně klesly. Zatímco průmyslová výroba klesla již třetí měsíc za sebou, sezóně očištěné exporty v národním pojetí klesly za posledních pět měsíců třikrát. Propad nových objednávek přicházející ze zahraničí převážil nepatrný růst domácích objednávek, což potvrzuje fakt, že slabost tuzemského průmyslu je primárně způsobena špatnou situací průmyslu v zahraničí.

Průmyslová produkce v říjnu 2019 meziročně klesla o 0,4 % (kalendářně očištěná data) a ve srovnání s předchozím měsícem byla nižší o 0,1 %. Samotný automobilový průmysl vykázal meziroční růst o 0,7 %, což koresponduje i s rostoucí exportem. Zatímco nové objednávky přicházející od domácích podniků stouply meziročně o 0,4 %, zahraniční klesly o 7 %. Slabost průmyslu u našich hlavních obchodních partnerů je hlavním důvodem tohoto vývoje. Podle statistiky Eurostatu průmyslová produkce v EU28 meziročně klesla o 1,7 %, v eurozóně o 2,2 % a v Německu o 6,3 %.

Slabý průmysl u našich obchodních partnerů se promítá i v nižších vývozech z ČR. Podle metodiky národního pojetí v říjnu vývoz meziročně klesl o 3,2 % na 335,9 mld. Kč; dovoz pak o 5,5 % na 328,7 mld. Kč. Meziročně rychlejší pokles dovozu oproti vývozu vedl k nárůstu přebytku zahraničního obchodu (na 7,2 mld. Kč z deficitu ve výši 0,6 mld. Kč v říjnu 2018). Meziročně vyšší byl i přebytek obchodu se stroji a dopravními prostředky, což je vzhledem k slabší zahraniční poptávce dobrý výsledek.

Na provázanost domácího průmyslu s exportem, jinými slovy na exportně orientovaný český průmysl, ukazuje následující graf, na němž dochází v posledních měsících k synchronnímu poklesu. V ČR tak můžeme tvrdit, že hlavním důvodem slabé výroby je nízká poptávka ze zahraničí. Naopak obdobný graf pro Německo ukazuje, že německé firmy i přes stále rostoucí exporty (o 1,5 % mzr. v říjnu) výrazně utlumily svoji výrobu v obavách před globálním zpomalením. Na rozdíl od situace v ČR je v Německu hlavním zdrojem poklesu průmyslové výroby tedy slabá domácí poptávka.

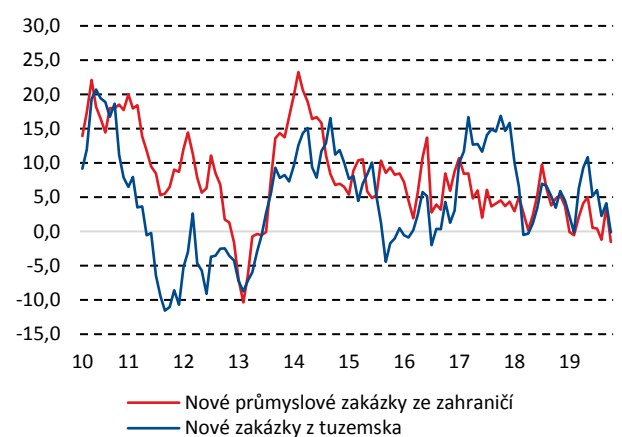
Vývoj průmyslu a exportu

Zdroj: ČSÚ, MPO

Pozn.: Obě časové řady jsou upraveny klouzavým průměrem (3M), export je deflován cenami exportérů.

Vývoj nových průmyslových zakázek

Zdroj: ČSÚ, graf MPO

Výhled tuzemského průmyslu i exportů rovněž není nikterak povzbudivý. Index nákupních manažerů ve zpracovatelském průmyslu (PMI) se nachází blízko nejslabší úrovně za posledních 10 let; v listopadu klesl na hodnotu 43,5, která signalizuje pokles aktivity v dalších třech měsících. Především vlivem slabší poptávky ze zahraničí zůstane průmyslová produkce v ČR i nadále pod tlakem. Ačkoli předstihové indikátory (PMI, Ifo) signalizují, že německý průmysl má již to nejhorší za sebou, pozitivní dopad na ČR lze očekávat s jistým zpožděním.

Zdroj: ČSÚ, MPO, ČS

Z DOMOVA

Trh práce se stabilizoval

Nezaměstnanost v ČR setrvala v listopadu podle MPSV na hodnotě 2,6 %. Důvodem jsou pokračující sezónní pracovní místa, která však po Vánocích zaniknou. Očekáváme, že česká nezaměstnanost se na počátku příštího roku posune nad hranici 3 %. Jak daleko, je zatím otázkou vývoje ekonomiky, zejména pak průmyslu. Bez práce v listopadu zůstalo 197 289 osob. Volných pracovních míst proti říjnu mírně přibýlo na celkových 338 670, dynamika jejich růstu se ale snížila. Na jedno volné pracovní místo připadlo v průměru 0,6 uchazeče, z toho nejvíce v okresech Karviná (5,2) a Sokolov (3). Nárůst poptávky podniků po pracovní síle zůstává stále velmi silný, nejvíce ve stavebnictví, ale obdobně jsou na tom i ostatní odvětví domácí ekonomiky. Firmám chybí především pomocní dělníci, kvalifikovaní řemeslníci nebo odborníci v informačních technologiích. Řešení nabízí širší zapojení zahraničních pracovníků, či najímání pracovníků na částečný úvazek.

Zdroj: MPSV

Minimální mzda se zvýší na 14 600 Kč

Vláda schválila zvýšení minimální mzdy od ledna 2020 o 1 250 Kč na 14 600 Kč. Koaliční hnutí ANO a ČSSD se na částece dohodly před dvěma týdny poté, co shodu nenašli zaměstnavatelé a odbory. Výsledek tehdy zástupci vlády označili za dobrý kompromis. Odbory zvýšení částky uvítaly, i když by podle nich mělo být ale výraznější, požadovaly růst o 1 650 Kč. Podle zaměstnavatelů růst o devět procent neodpovídá realitě a pro firmy by mohl být nebezpečný, zaměstnavatelé by přidali nejvýš 700 Kč. Ministr práce a sociálních věcí Jana Maláčová (ČSSD) uvedla, že důstojná mzda je základem, s její pomocí lze tlačit na růst mezd a platů obecně. Minimální mzda se zvýšila naposledy letos v lednu.

Zdroj: ČTK

Inflace rostla nejrychleji za posledních sedm let

Spotřebitelské ceny v listopadu překvapivě zrychlily tempo meziročního růstu na 3,1 % (z 2,7 % v říjnu) a dostaly se tak nad hranici tolerančního pásma ČNB. Jednalo se o nejvyšší hodnotu od října 2012. Důvodem byl zejména rychlý růst cen potravin, které zdražily v podstatě plošně, a to o více než 5 %, zatímco v říjnu o necelá 3 %. Zásadní vliv na růst cenové hladiny, i vlivem váhy ve spotřebitelském koši, měly také ceny v sektoru bydlení, které rostou v celém letošním roce o více než 5 %, což je nejvyšší průměrný růst za posledních deset let. V rámci bydlení zdražila elektřina o 11,5 %, nájemné o 3,8 %, vodné a stočné o 2,6 %. Bydlení přispívá letos k růstu inflace více než

polovinou. Očekáváme, že inflační tlaky v ekonomice zůstanou silné, na přelomu roku více než 3% inflaci podpoří vyšší spotřební daně na tabák a alkohol, růst cen energií a stále silná domácí poptávka. Opačným směrem, i když mírně, zapůsobí přesun některých položek spotřebního koše do nižší sazby DPH.

Zdroj: ČSÚ

Stavební produkce mírně oslabila

Stavební výroba (po očištění o vliv počtu pracovních dnů) se v říjnu meziročně snížila o 0,3 %, a meziměsíčně (sezónně očištěná) o 0,6 %. Pokles produkce zaznamenalo pozemní stavitelství, tedy výstavba bytů, kanceláří nebo výrobních a skladových hal, kde byla výroba meziročně nižší o 1,2 %. Naproti tomu u inženýrských staveb, které ze značné části tvoří dopravní infrastruktura, výroba vzrostla o 1,8 %. Meziroční pokles stavebnictví byl způsoben hlavně vysokou srovnávací základnou loňského roku. Počet zahájených bytů meziročně vzrostl o 21,9 % a dosáhl 3 388 bytů, počet dokončených bytů klesl o 20 % a činil 2 911 bytů. Stavebnictví v posledních třech měsících klesá a lze očekávat, že stejně tomu bude i v prosinci (i vlivem vysoké srovnávací základny roku 2018). Hlavními bariérami vyššího růstu je nedostatek zaměstnanců a slabá poptávka. Přesto však lze najít i pozitivní zprávy, podle průzkumu CEEC Research mají tuzemské stavební firmy zakázky na 10 měsíců.

Zdroj: ČSÚ

NKÚ kritizoval daňová opatření ke snížení emisí

Nejvyšší kontrolní úřad ve své zprávě konstatoval, že Česko nemá účinná opatření, která by pomohla splnit cíle v ochraně klimatu, pokud jde o snížení emisí u dopravy i domácností. Učinil tak po prověření finančních a daňových systémů, které spadají do pravomocí ministerstev financí, dopravy a životního prostředí. Státu se nedaří motivovat obyvatele k používání ekologičtějších vozidel, ke snížení spotřeby elektřiny a k přechodu na ekologičtější zdroje energie. Dále zjistil, že sazby daní a poplatků, které souvisejí s používáním vozidel a měly pomoci k ekologizaci dopravy, od svého zavedení reálně klesly a už neplní svou funkci. U některých nástrojů pak nejde prokázat jejich efektivnost, ať už jde o změny sazby silniční daně, nebo slevy na spotřební dani pro alternativní paliva. Kontrolóři upozorňují na to, že ČR ani nevyužila možnost, kterou jí dává právní předpis EU, aby zdanila hluk a znečištění ovzduší z nákladní dopravy prostřednictvím mýtného, jen v letech 2015 až 2018 tak ČR mohla na mýtném získat 3,8 mld. Kč. Omezený dopad mají také daňová opatření zaměřená na to, aby domácnosti přešly na ekologičtější

zdroje vytápění. Pro spotřebitele je stále nejvýhodnější využívat uhlí.

Zdroj: iDNES

ZE ZAHRANIČÍ

V Německu zrychluje trh s elektromobily

V Německu se od začátku roku prodalo více plně elektrických vozů než v Norsku, které platí za regionální baštu prodeje aut na elektrický pohon. Do listopadu bylo v Německu registrováno 57,5 tis. nových elektrických aut, zatímco v Norsku jen 56,9 tis. aut. Norsko se regionálním horkým trhem s elektromobily stalo díky vládním pobídkám. Růst je tam ale omezený vzhledem k velikosti trhu. Také německá vláda v rámci rozsáhlého klimatického balíčku připravila pobídky na nákup elektrických aut, které začínají u vozů za méně než 40 tis. EUR. Největším trhem s elektrickými auty na světě je Čína, prodá se tam zhruba polovina světového objemu. USA jsou druhé a Norsko bylo až dosud třetí. Čínský příklad ale naznačuje, jak mohou být pro trh s elektroauty důležité vládní pobídky. Poté, co je vláda v Pekingu zredukovala, klesají prodeje v Číně už čtvrtý měsíc za sebou.

Zdroj: Patria Finance

Silný růst zaměstnanosti a mezd v USA

Příznivým překvapením jsou listopadová data z amerického trhu práce, který vytvořil 266 tis. nových pracovních míst, nejvíce od ledna, a výrazně nad konsensem 183 tis. O vyšší zaměstnanost se zasloužil obrat v průmyslu, který předchází měsíc propouštěl. Dostavil se také velký nárůst počtu pracovníků ve školství, zdravotnictví a specializovaných službách. Míra nezaměstnanosti se tak vrátila na mnohaleté minimum 3,5 %. Celkový objem vyplacených mezd zrychlil a byl meziročně vyšší o 4,7 %, reálně o 2,8 %.

Patria Finance

Čínský vývoz se v listopadu snížil

Čínský vývoz v listopadu překvapivě meziročně klesl o 1,1 % na 221,7 mld. USD. Do Spojených států se v uplynulém měsíci vyvezlo dokonce o 23 % méně zboží, když se čekalo, že vlivem předzásobením na svátky vývoz stoupne. Podle agentury Bloomberg se tak ukazuje, proč Peking potřebuje uzavřít obchodní dohodu. Obě největší světové ekonomiky na sebe vzájemně uvalují cla už 18 měsíců. Když se v říjnu dohodly, že budou pracovat na první fázi dohody, vyvolalo to naději, že se rychle vyřeší alespoň některé základní problémy. Jednání se však protahují, a i když se některá cla odstraní, budou na tom podle agentury obě strany ekonomicky hůře, než by byly před vznikem konfliktu.

Zdroj: ČTK

Prosincové zasedání centrálních bank nepřineslo žádné změny

Členové bankovní rady Fedu i ECB se tento týden rozhodli o ponechání svých měnových politik. Obě centrální banky přitom ve druhém pololetí 2019 výrazně změnilly svůj postoj směrem k uvolněnější měnové politice. Hlavní příčinou bylo zejména zpomalení americké a slabý růst evropské ekonomiky.

Rada americké centrální banky po třech postupných sníženích dle všeobecného očekávání trhu ponechala v prosinci základní úrokovou sazbu v rozpětí 1,50-1,75 %. Dle vyjádření banky odpovídá tento interval současným podmínkám americké ekonomiky a přispívá k udržitelnému rozvoji při nízké míře nezaměstnanosti. **Většina představitelů Fedu dle zveřejněné prognózy nepředvídá změnu sazeb ani v roce 2020, část počítá s jedním zvýšením.** Důvody pro snížení úrokových sazeb naopak nepředpokládá žádný. Fed ve své nové prognóze odhaduje, že hrubý domácí produkt USA se v letošním roce zvýší o 2,2 % a v příštím roce růst zpomalí na 2,0 %. Inflace by měla letos činit 1,5 % a v příštím roce by měla vzrůst na 1,9 %.

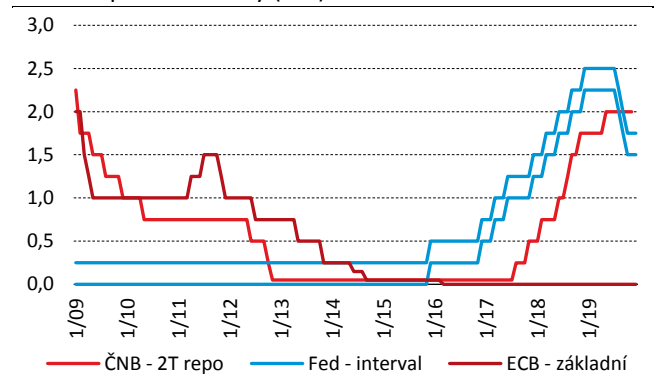
ECB po srpnovém snížení depozitní sazby na -0,5 % rovněž ponechala v prosinci svoji měnovou politiku beze změny. **Banka ovšem opět zopakovala, že úrokové sazby zůstanou na současných nebo nižších úrovních, dokud se inflace nebude nacházet v blízkosti 2% inflačního cíle.** Od listopadu banka opětovně provádí kvantitativní uvolňování v podobě nákupu aktiv v objemu 20 miliard eur měsíčně. Nákup aktiv přitom ukončila loni v prosinci, když se ještě očekával příznivější vývoj ekonomické situace v eurozóně a také ještě nebyl vyloučen růst úrokových sazeb v druhé polovině roku 2019. Kvantitativní uvolňování banka ukončí před zvyšováním sazeb, které je ovšem v nedohlednu.

Dle vyjádření bankovních rad Fedu i ECB se pro rok 2020 dá očekávat částečně rozdílná měnová politika. Zatímco Fed prozatím vyloučil pokles sazeb a očekává spíše možné zvýšení, ECB nadále používá ve své rétorice možné snížení. Ve směru uvolňování měnové politiky přitom má Fed ještě prostor ke snížení sazeb. ECB se naopak bude muset spolehnout na nestandardní nástroje v podobě kvantitativního uvolňování nebo forward guidance.

Pro měnovou politiku ČNB, která rovněž sází na stabilní úroveň sazeb, bude nyní zpráva z Ameriky přispívat ve směru dalšího utahování. Nicméně se dá očekávat, že v prostředí zahraničních nejistot sazby na současných hodnotách ještě jistý čas zůstanou.

Zdroj: ECB, Fed, ČNB, ČTK, MPO

Měnově-politické sazby (v %)

Pramen: data ČNB, Fed, ECB, graf MPO

Makroekonomická situace v ČR a EU28

